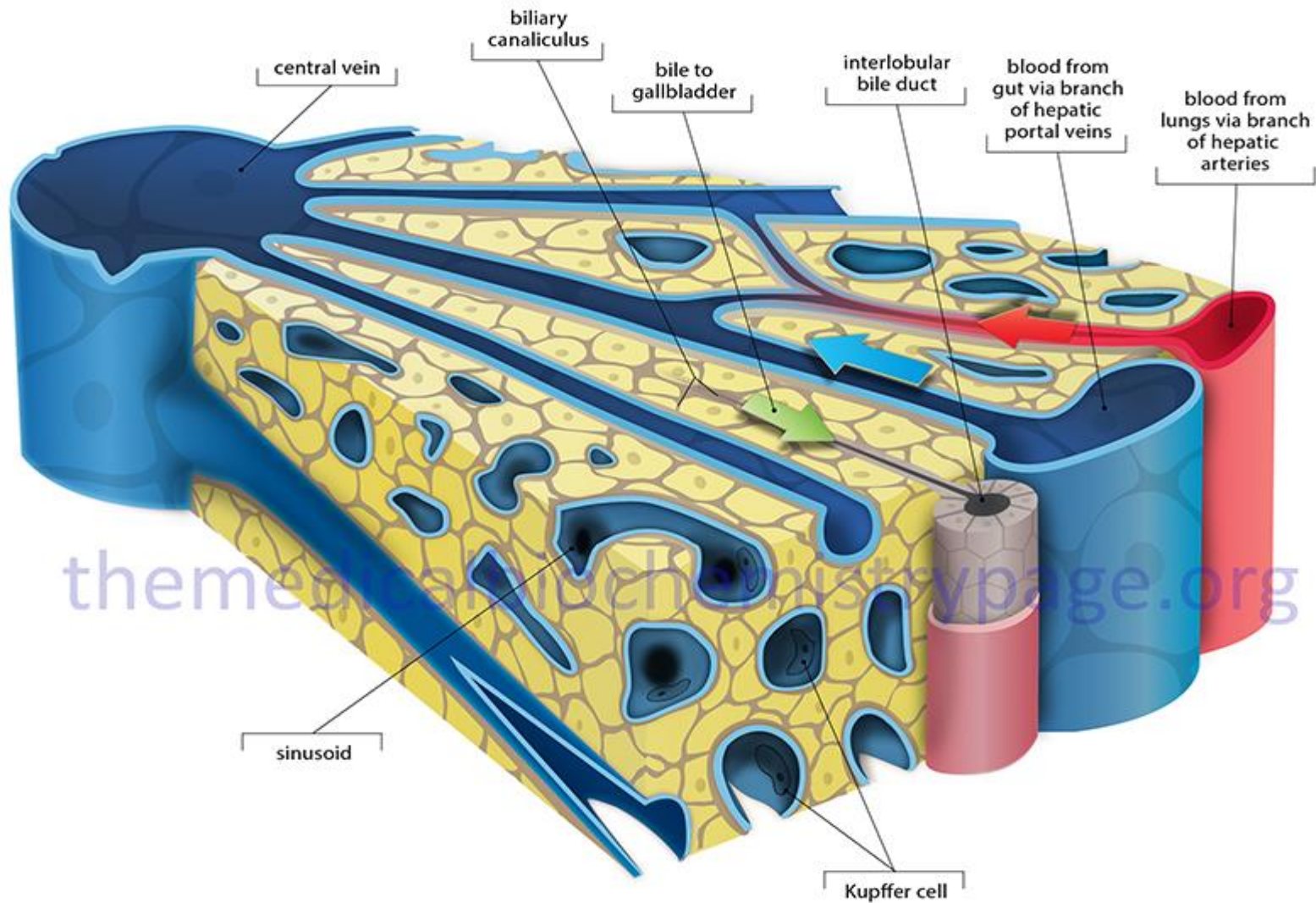

Клинички одлуки при покачени трансаминази

Викторија Чаловска Иванова
Клиника за гастроентерохепатологија

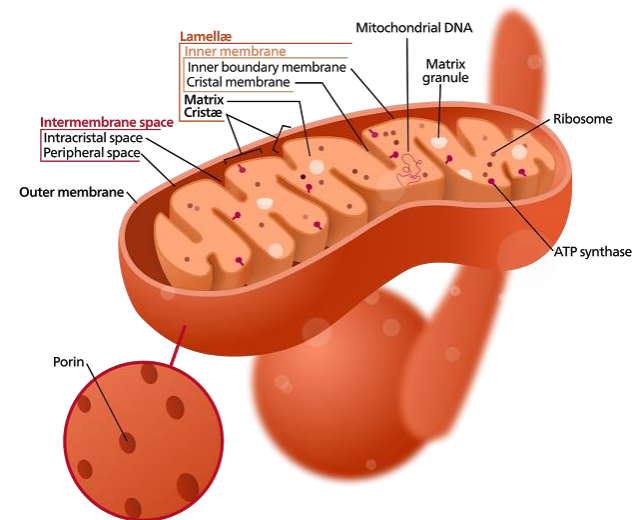
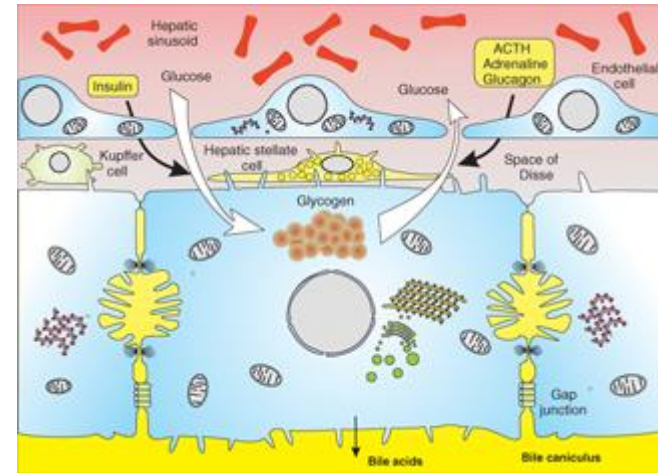

Анатомска градба на црнодробен лобулус

Што се аминотрансферазите (АСТ и АЛТ)?

- АСТ и АЛТ се осетливи показатели за **црнодробна оштета** или **некроза**
- АЛТ - цитоплазма на хепатоцити
- АСТ - 80% митохондри; 20% цитоплазма
- АСТ - срце, мозок, мускули, еритроцити, бубрези

Клиничко значење на црнодробните аминотрансферирази

АЛТ

- Специфичен маркер за црнодробна оштета

Екстремна елевација (>2000 U/L):

- Некроза во склоп на медикаментозна, токсична оштета, исхемија и хепатитис

Однос АСТ/АЛТ

- Клиничко значење
- >2 : Алкохолен хепатитис
- ≤ 1 : стеатоза, хепатитис Ц, NASH

Клинички состојби поврзани со покачени трансаминази

Алкохолен абузус

- Алкохолна болест
- Цироза

Обезност,
дијабетес,
хиперлипидемија

- Стеатоза
- Стеатохепатитис

Однос
 $AST/ALT > 2$

- Алкохолна болест на црн дроб
- M. Wilson

IV користење на дрога, трансфузии, експозиција на инфекција, $AST/ALT < 1$

- Хепатитис Б
- Хепатитис Ц

Зголемено ниво на железо

- Хемохроматоза

Полипрагмазија,
опијати,
хербални
производи и
суплементи

- DILI

Хипергама-
глобулинемија

- Автоимун хепатитис

↓Церулоплазмин
К-Ф прстен

- M. Wilson

Цревно
кркорење,
масни, обилни
столици

- Целијакија

Снижен TSH

- Хипертиреоза

Клинички состојби поврзани со покачени трансаминази

Холестатска хепатопатија

- Интрахепатична холестаза
  - PBC
- Екстрахепатична холестаза
  - PSC

Црнодробна цироза

- Различна етиологија

Сепса

Неоплазми

- НСС, ССС, МС, лимфоми

Бременост

- Hyperemesis gravidarum
- HELLP

Генетски холангиопатии

- PFIC, BRIC
- Dubin-Johnson, Rotor

Конгестивна срцева слабост

- Кардијална цироза

Неефективна еритроцитопоеза Хемолиза

- Таласемија, мегалобластна анемија

Билијарна опструкција

- Холедохолитијаза/холециститис
- Тумори
- Стриктуре

Причини за умерена елевација на АСТ и АЛТ (<5x)

Чести причини (црн дроб)

Алкохол

Цироза

Вирусен хепатитис
(Б, Ц)

Стеатоза/NASH

Лекови/токсини

Акутен вирусен хепатит

Поретки причини (црн дроб)

Автоимун хепатитис

Хемохроматоза

М. Wilson

А1-антитрипсин дефицит

Екстрахепатични фактори

Целијакија

Хемолиза

Миопатија
Експесивен тренинг

Хипер-тироидизам

Елевација на АСТ/АЛТ од медикаменти, дроги, токсини и хербални агенци

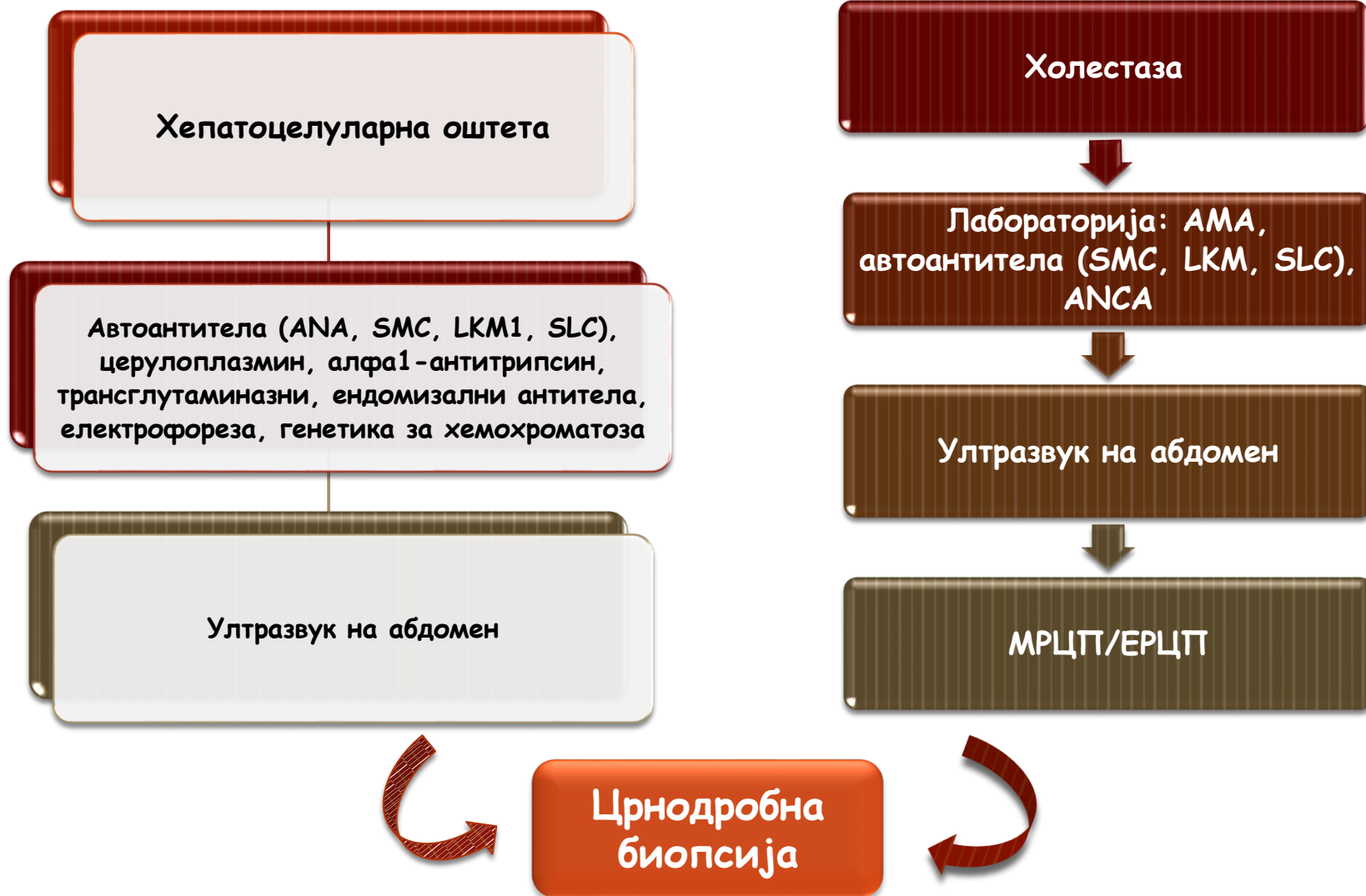
- Ацетаминофен
- Амиодарон
- Амоксицилин+клавулонска кис.
- Карбамазепим
- Флуконазол
- Изониазид
- Кетоконазол
- Лабеталол
- Нитрофурантоин
- НСАИЛ
- Фенитоин
- Протеазни инхибитори
- Сулфонамиди
- Анаболици
- Естрогени
- Кинидин
- Соли на злато
- Метотрексат
- Пропилтиоурацил
- Статини
- Еритромицин
- Дилтиазем
- Флуклоксацилин
- Флуфеназин
- Триметоприм/сулфаметоксазол
- Толбутамид
- Алопуринол

Елевација на АСТ/АЛТ од медикаменти, дроги, токсини и хербални агенци

- *Larrea tridentata*
- *Ephedra sinica*
- *Gentiana* (Bush flowers)
- *Teucrium fruticans* (germander)
- Jin Bu Huan (*Herba licopodii serrati*)
- *Senna alexandrina* (рогач)
- *Piper metisticum* (Kava-Kava)
- *Scutellaria* (Skullcaps)
- 'Рскавица од ајкула
- Вит. А
- Кокаин
- Екстази
- Тетрахлорометан (CCl_4)
- Трихлорметан - Хлороформ ($CHCl_3$)
- Диметилнитропропан (C_3H_7NO)
- Хидразин/диамид (N_2H_4)
- Трихлоретилен (C_2HCl_3)
- Толуен
- Chaparral лист
- *Senna*

Типови црнодробна оштета

Клинички одлуки при покачени трансаминази?

- Степен на елевација
  - Блага, умерена, маркантна
  - Перзистенција
- Анамнестички податоци
  - Симптоми (да-не)
  - Лекови, алкохол, дрога, суплементи
- Физикален статус

ЛЕСЕН ПОРАСТ (<3x над горната референтна вредност), БЕЗ СИМПТОМИ

Иницијални испитувања

Хемограм (крвна слика, МЦВ, Тр, Лкц со формула), INR

АЛТ, алкална фосфатаза, гГТ, билирубин, гликемија, липиди

Железо, трансферинска сатурација, албумин

По 4-12 недели: Серологија за хепатитис А, Б и Ц

Ако...

Дневниот внес на алкохол е > 40 gr
за жени, > 60 gr за мажи

Односот АСТ/АЛТ > 1.5 , покачен
MCV, покачена гГТ

Нормализација на нивото на
ензимите по 2 недели
апстиненција, а MCV и гГТ се
нормализираат побавно

Алкохолна болест на црниот дроб

Ако:
Нарушувањата
перзистираат > 3 м

или

Има знаци за нарушена
црнодробна функција
(коагулациски фактори,
албумин, преалбумин),

Индицирана

**БИОПСИЈА НА
ЦРНИОТ ДРОБ.**

Ако...

Позитивна серологија за ХБВ или ХЦВ

HBsAg+, anti-HBc+, HBeAg/anti-Hbe+

Anti-HCV+, HCV RNA+

Евалуација за хроничен вирусен хепатитис

Ако...

Значајна
дебелина
(BMI >)

NIDDM

Ултразвук:
светол
ехогеничен
црн дроб

Трансаминази
покачени над
6 месеци
(ALT > 3x)

Црнодробна биопсија

Ако...

↓Церулоплазмин

К-Ф прстен
присутен

Сoombs-
негативна
хемолитична
анемија

Стеатоза

М. Wilson

Ако...

↑Гамаглобулини

↑IgA, IgG, IgM

Автоантитела

Автоимуни
феномени

Автоимун хепатитис

```
graph TD; A[Автоимун хепатитис] --> B[↑Гамаглобулини]; A --> C[↑IgA, IgG, IgM]; A --> D[Автоантитела]; A --> E[Автоимуни феномени];
```

АКО...

Епигастрична **болка**

Покачена **алкална
фосфатаза** во серумот

Покачена **амилаза** во
серумот

Ехотомографија:

- Калкули
- Дилатирани жолчни водови
- Тумори
- Панкреатитис

Билијарна опструкција

АКО...

Тр-Ле-пенија

> Протромбинско
време

Хипоалбуминемија

Цироза

Висока трансаминазна активност (>5x од горна референтна вредност)

Акутен вирусен хепатитис (А-Е, Херпес)

Лекови/токсини

Исхемичен хепатитис

Автоимун хепатитис

Акутна билијарна опструкција

Акутен Sy. Budd-Chiari

Значајно покачена АЛТ ($> 5x$ од границата на референтната вредност)

Без
симптоми

- Повтори ги тестовите по 1-2 недели
- Направи тестови за етиологија

АЛТ не паѓа
6 месеци

- Планирај **црнодробна биопсија**

Симптоми

- **Замор, свраб, жолтица, анорексија**
- **Хоспитализација**

